

تأثیر مهاری عصاره گیاه اسپند، بر اثر کشنده زهر مار افعی جعفری در موش‌ها

سهیلا شیرخانی، بهروز فتحی هفشجانی*

گروه علوم پایه، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده

در این مطالعه تأثیرات آنتاگونیستی احتمالی عصاره گیاه اسپند (*Peganum harmala*) بر اثر کشنده زهر مار جعفری (*E. carinatus*) ارزیابی شده است. هفتاد و دو موش آلبینو به ۱۲ گروه مساوی در ۶ پروتکل آزمایشی تقسیم شدند. روش تزریق، داخل صفاقی بود. در پروتکل اول، به موش‌های گروه A (کنترل) به میزان ۱۰ میلی گرم بر کیلوگرم زهر به تنهایی تزریق شد، آنها به طور میانگین بعد از ۸۰ دقیقه تلف شدند. در پروتکل دوم، به گروه‌های B۱ و B۲ به ترتیب با ۱۵ و ۳۰ میلی گرم بر کیلوگرم عصاره گیاه اسپند با ۱۰ میلی گرم بر کیلوگرم زهر بطور همزمان تزریق شد. زمان زنده ماندن آنها به ترتیب به ۲۳۲ و ۲۱۰ دقیقه افزایش یافت. در پروتکل سوم، به گروه‌های C۱ و C۲ ابتدا زهر با دوز ۱۰ میلی گرم بر کیلوگرم تزریق شد و بعد از ۱۵ دقیقه به ترتیب عصاره گیاه اسپند به میزان ۱۵ و ۳۰ میلی گرم بر کیلوگرم دریافت کردند. زمان مرگ آنها به ترتیب به ۲۴۶ و ۲۲۰ دقیقه افزایش یافت. در پروتکل چهارم، به گروه‌های D۱ و D۲ محلول حاصل از انکوباسیون عصاره گیاه اسپند با زهر به مدت ۳۰ دقیقه با دوزهای قبلی تزریق شد، زمان زنده ماندن آنها به ترتیب به ۲۱۱ و ۱۹۵ دقیقه افزایش یافت. در پروتکل پنجم، گروه‌های E۱ و E۲ فقط عصاره گیاه اسپند را به میزان ۱۵ و ۳۰ میلی گرم بر کیلوگرم بصورت داخل صفاقی دریافت کردند. در پروتکل ششم، گروه‌های F۱، F۲ و F۳ فقط عصاره گیاه اسپند را به صورت خوراکی را و با دوزهای ۱۵، ۳۰ و ۶۰ میلی گرم بر کیلوگرم به ترتیب دریافت کردند. آنها همه زنده ماندند. در این مطالعه، گیاه اسپند به طور معنی‌داری ($p < 0.05$) زمان زنده ماندن موش‌ها را افزایش داد و بنابراین، دارای اثر آنتاگونیستی علیه اثر کشنده زهر مار جعفری می باشد و می‌تواند به عنوان یک کاندیدای ضد زهر برای تحقیقات بیشتر در نظر گرفته شود.

واژگان کلیدی

مار گزیدگی، مار جعفری، زهر، اسپند، اثر مخالف، موش‌ها

* نویسنده مسئول: بهروز فتحی هفشجانی
b-fathi@um.ac.ir